

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Christophori || Helvici || In Academia Giessena Quondam
Do-||ctoris & Professoris, Theologi, Philo-||sophi, Historici,
Chronologi, Philologi || laudatissimi, Libri || Didactici,||
Grammaticæ || ...**

Helwig, Christoph

Giessae, 1619

D. Christophori Helvici Grammatica Chaldaica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70031)

D. CHRISTOPHORI
HELVICI
GRAMMATICA
CHALDAICA.

Ad vulgares terminos accommodata.

Pars I. in Elementario Hebraeo exposita est.

Pars II. est de Vocum Dignotione.

Cum Privilegio Caesareo.

GIESSÆ
Typis & Impensis Casparis Chemlini.

ANNO M. DC. XIX.

ORIGINATIO

est, ut in Hebræo.

Vox inseparabilis

Affixa.	Præfixa.
יְנִי יְנִי יְנִי } נָא נָא נָא }	וְ & autem
כִּי כִּי כִּי } כֵּן כֵּן כֵּן }	כִּי sicut juxta
הָ הָ הָ } הֵן הֵן הֵן }	אֲדָמָה ad, in (Dativ.)
הָ הָ הָ } הֵן הֵן הֵן }	בִּי in
	מֵן à è de
	מִי qui, quæ. (Genitiv.)

Punctorum varietas a quæ in Chaldæa linguâ occurrit, sed valdè conformis Hebræicæ. Unde unius linguæ cognitio etiam hac in parte magnoperè alteram juvat.

NOMEN.

Accidentia Nominis sunt duo:

Genus & Status.

GENUS, *triplex* { Masculinum
Fœmininum
Commune.

Cognoscitur Genus ex terminatione.

REGULA I.

Quæ in הָ & הֵן Servile terminantur, sunt Generis Fœminini.

[הָ Servile tripliciter terminatur { הָ נְלוּת
הֵן צְלוּת
הֵן מְלוּת

Et tripliciter etiam variatur in terminatione { הָ יְתָא הָ
הֵן וְתָא הֵן
הֵן וְתָא הֵן

¶ Fœminina etiam sunt Substantiva terminata in הָ, ut גְּבוּרָה :

REGU-

Quæ aliter quàm in ה & ח Servile terminantur, sunt Generis Masculini.

Excipe quædam terminata Fœminina in א, ex Hebræa terminatione ה, ut ברבא, צדקא, (ex ברבה, צדקה) Item è Masculinis derivata Fœminina, ut è טפשא stultus, טפשא stulta.

Adjectivorum Motio de

Genere in Genus.

Fœmininum è Masculino oritur dupliciter:

1. Per adjectionem Syllabæ א, טב טבא
2. Per adjectionem Syllabæ אה, in terminatione י, ut יתרי יהוראה --

¶ Substantiva, quæ moventur sexus causâ, in Fœminino formam Emphaticam semper retinent, discriminis causâ, [quia aliàs à masculino emphatico non differrent, ut מלכא rex, מלכא regina.]

NOTA. Fœminina Adjectivorum non differunt à Statu Emphatico Masculinorum suorum. Quare sensu solo sunt discernenda.

S T A T U S,

Est triplex:

1. Absolutus, ut in Hebræo.
2. Constructus, [seu Regimen] ut in Hebræo.
3. Emphaticus, per adjectam in fine literam א, (& in Fœmininis ח) [Quæ Syllaba ferè idem præstat, quod Græcis articulus ο η ιο.]

¶ Status Regiminis mutat א & ח, Fœmininorū in ה, Plurale ו, in ו, Plurale ו, in ה

¶ Status Emphaticus mutat א & ח, Fœmininorum in ח:

Plurale ו, in א

Plurale ו, in ח

DECLI-

PRONOMEN.

Pronomina Separabilia sunt 12.
Inseparabilia vide supra.

Masculina (& Communia)

Fœminina

1. אֲנָא אֲנָא ego.

אֲנַחְנָא נַחְנָא אֲנִין nos.

2. אַתְּ אַתְּ tu.

אַתְּוֹן אַתְּוֹן vos.

אַתְּוִין אַתְּוִין vos.

3. אִינְא אִינְא אִינְא ipse

אִינְא אִינְא ipse.

אִינְוִין אִינְוִין ipsi

אִינְוִין אִינְוִין ipsa.

4. אִינְוִין ipse

אִינְוִין אִינְוִין ipse.

5. אִינְוִין ipse.

אִינְוִין אִינְוִין ipse.

6. אִינְוִין ipse, ipse.

7. אִילִין אִילִין אִילִין illi, illa.

8. אִינְוִין אִינְוִין hic, ipse.

9. אִינְוִין quis?

10. אִינְוִין quid?

11. אִינְוִין qui, quæ, relativum. (utriusque Numeri.)

12. אִינְוִין articulus. (Accusativum notans.)

Reciproca Chaldæi itidem non habent, sed ut Hebræi per Demonstrativum Pronomen exprimunt.

VERBUM.

Accidentia sunt tria,

Genus Modus Tempus.

Hæc se habent, velut in lingua Hebræa.

CONJUGATIO.

Conjugationes sunt tres.

I. Significationis Simplicis.

Cujus Forma Activa Peal.

Passiva Ith Peal.

II. Significationis Translate.

Cujus Forma Activa Aphel.

III. Significationis Intensæ.

Cujus Forma Activa Paël

Passiva Ith Paël.

Per has simul flecti quælibet Verba possunt, planè ut in lingua Hebræica.

DIFFERENTIA CONJUGATIONUM

in lingua Chaldæa, habet se sic, ut in Hebræa.

ANOMALIA,

Est triplex: Defectivorum, Redundantium, Variantium.

I. DEFECTIVA.

Prima ' ---- deficit aut manet promiscuè in Futuro, Imp. Infnit. primæ Conjug.

mutatur in ך in Passivo, & II. Conjug. tota.

Prima ך ---- deficit ut in Hebræo & quidem semper.

Secunda ך vel ך ---- deficit ut in Hebræo & quidem semper.

In III. mutatur vel in ך, vel deficit per geminationem cæterarum.

Tertia ך vel ך vel ך ---- deficit ut ך apud Hebr.

Secunda geminata -- alterutra deficit frequenter, ut in Hebr.

2. REDUNDANTIA,

qua habent expressas quatuor literas radicales, ut תרנג &c.

Conjugantur tantum in 3. Conj.

3. VARIANTIA,

vel punctorum mutatione, (qua pertinent ad Residuum.)

vel transpositione literæ ך in Passiva Forma, si prima radicalis est ש ך ך, ut אורמן, אסתבר, אשתד :

PARTICIPIVM.

Planè se habet, ut in lingua Hebræa.

Præterea, Non tantum Prima Conjugatio hîc habet duo Participia in Activa Forma, sed & Secunda & Tertia.

Quorum prius activè, posterius passivè significat.

[Quanquam in Punctatione parum differant.]

ADVERBIVM.

Inseparabilia duo, præfixum ך, ך interrogativum.

Separabilia complura.

1. LOCI. לאן? אי אן אי אן? ubi? לאן? סלעיל, בר בר, ברא, תמן? quò? מלעיל, מתחות מלרע, לעיל supra, infra.

2. Temporis, אימתי מתי? quando? כרין כען? ער אן? quandiu? כען כען? tunc, כר, cum. עד לא? donec, antequam.

3. Intendendi, Remittendi, יתיר, magis, לחדא, valde, כלמא, prope-modum.

4. Qualitatis, Similitudinis, ללמא, היכמא כמא כמו כרין, frustra, למא, הכא הכי איכרין כרנו כנון כרין כרנה sicut.

5. Dubitandi, דלמא, ne fortè.

6. Interrogandi, אן אן? num?

7. Affirmandi, כן, ita, ברם, profecto, utique.

8. Negan-

- 8. Negandi, לא non, לית non est.
- 9. Prohibendi, אל ne.
- 10. Excludendi, בלחוד לחוד seorsum, tantum, בר מן praterquam, כרם duntaxat.
- 11. Comitandi, לחודא simul, una.
- 12. Demonstrandi, הנה ecce.

PRÆPOSITIO.

Inseparabiles sunt Præfixe, מכל ב Separabiles.

- לוח אל ad
- לקביל קבל coram, è regione
- קני לפני ante
- בין inter
- על super, contra
- בר חוץ extra
- סחור סביב circa
- בתר אחר post
- בין } בעבור propter
- בדיל }
- בגלל }
- מטול }
- אמטול }
- חלף חלף vice, pro
- לפום כפום לפי כפי secundum, juxta.
- עם cum
- תחת תחת infra, sub.
- בלא בלא sine.
- מן à, de, ex.

CONJUNCTIO.

Inseparabiles, Præfixe ו Separabiles.

- 1. Copulativa, גם אוף אף
- 2. Disjunctiva, או
- 3. Conditionales, אלו אם אין אן nisi.
- 4. Adversativa, אלהו אלהו אלא sed, ברם verum.
- 5. Causales, דכה ארום ארי quia, בריל קבל quandoquidem, על קבל è quod.
- 6. Conclusiva, בכו על-כן להו quamobrem, מטול היכנא בני-כן propterea.
- 7. Exceptiva, מן בר praterquam.
- 8. Continuativa, קדמאוח primò, תליתאית tertio &c.
- 9. Completiva, די פום מא

INTERJECTIO.

- Dolendi, Exclamandi, וי אוי אלי
- Blandiendi, בבועי obsecro, sodes.
- Hortandi, הבו agite
- Optandi, הלוהי לי utinam!

Handwritten symbols and the word PARS.

P A R S III.
DE CONSTRUCTIONE.

Constructio Principalis in Communi.

Chaldæi (sicut Hebræi) varietatem casuum, quæ est in aliis Linguis, compensant tum Regimine, tum mediantibus particulis.

Genitivum cum Nomine, exprimunt per Regimen: Vel per præfixum ך̄ aut pronomen ך̄ :

Dativum per ם̄ præfixum (ut in Hebræo.)

Accusativum cum Verbo, per ך̄ (quod tamen sæpè omittitur, & Accusativus è sensu colligitur.)

Ablativum Modi, Instrumenti, Partis, Materiæ, Precii, per ך̄ præfixum, (sicut & in Hebræo.)

Ablativum comparandi per ך̄ (sicut in Hebræo.)

SPECIALIS DISCREPANTIA
à LATINA LINGVA

convenit cum Hebræa, Excepta discrepantia Numeri, quæ in lingua Chaldæa regulariter se habet, prout in linguis cæteris.

*Constructio Specialis Verborum prorsus cum
lingua Hebræa convenit.*

PARS